

Załącznik do Uchwały nr XLVI/329/2010
Rady Miejskiej w Paczkowie
Z dnia 27.05.2010 r.

PROGRAM
OCHRONY OFIAR PRZEMOCY
W RODZINIE W GMINIE PACZKÓW
NA LATA 2010-2015

- I. Podstawy prawne**
- II. Informacje ogólne**
- III. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Paczków**
- IV. Założenia Gminnego Programu Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie**
- V. System przeciwdziałania przemocy w rodzinie**
- VI. Cele i zadania**
- VII. Adresaci programu**
- VIII. Spodziewane efekty**
- IX. Zasady finansowania**
- X. Monitoring i ewaluacja**

I. Podstawy prawne

1. Ustawa z dnia 29.07.2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493).
2. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie z dnia 29.07.2005 r. (Uchwała nr 162/2006 Rady Ministrów z dnia 25 września 2006 r. w sprawie Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie).
3. Ustawa z dnia 26.10.1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późniejszymi zmianami).
4. Ustawa z dnia 12.03.2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późniejszymi zmianami).
5. Uchwała Nr XXXIX/252/05 Rady Miejskiej w Paczkowie z dnia 1 grudnia 2005 w sprawie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2006 - 2011.

II. Informacje ogólne

Realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie nałożyła na gminy ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.

U. Nr 180, poz. 1493) oraz Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie z 25 września 2006 roku.

Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Warszawie informuje, że z badań przeprowadzonych w 2007 roku na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej przez TNS OBOP wynika, że co trzeci Polak przynajmniej raz doznał przemocy ze strony najbliższych, 46% ofiar przemocy w rodzinie stwierdziło, że sprawca przynajmniej raz był pod wpływem alkoholu (potwierdza to 15% sprawców). W Ogólnopolskim Pogotowiu dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” w 2007 roku przyjęto 10 tys. rozmów, które dotyczyły różnych problemów rodzinnych w tym przemocy oraz nadużywania i uzależnienia od alkoholu.

Zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinach, w szczególności z problemem alkoholowym, gminy realizują od 1996 roku. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku zobowiązała je do realizowania zadań z zakresu przemocy w rodzinie w ramach odrębnych Programów.

Z doświadczenia osób i organizacji zajmujących się przemocą domową wynika jednak, że w/w statystyki nie oddają powagi problemu, bowiem większość sytuacji przemocowych zachodzących wewnątrz rodziny w ogóle nie wychodzi na światło dzienne i nie jest zgłaszanych. W szczególności dotyczy to dzieci – ofiar przemocy w rodzinie, które z reguły nie potrafią same prosić o pomoc, czasem dochodzi do zagrożenia ich zdrowia, a nawet życia.

Przemoc w rodzinie jest skomplikowanym i wieloobszarowym zjawiskiem, niezbędne jest więc wielodyscyplinarne podejście do tego problemu, dlatego Gminny Program Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie zakłada rozwiązania o charakterze systemowym na rzecz osób doznających przemocy w rodzinie.

Rodzina to jedna z najważniejszych wartości w życiu każdego człowieka. W rodzinie bowiem przychodzimy na świat, zdobywamy pierwsze doświadczenia, dojrzewamy i dorastamy, przede wszystkim zaś uczymy się kochać i jak być kochanym. To ona kształtuje naszą osobowość, charakter, wartości, ideały i poglądy. Nie bez powodu więc większość z nas kojarzy dom rodzinny z miłością, bezpieczeństwem, opieką i wsparciem. Jej wartości nie da się przecenić, a znaczenia wyolbrzymić, jest czymś tak naturalnym i powszechnym, że trudno nam sobie bez niej wyobrazić życia społecznego. Tym bardziej niepokoi sytuacja, gdy rodzina

przestaje spełniać swoje podstawowe funkcje i zadania. Dzieje się tak w szczególności gdy zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz z oczekiwaniami społecznymi.

Przemoc domową bez wątpienia należy zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej, które w sposób szczególny piętnują całą rodzinę.

W świetle prawa **za przemoc uznaje się „jedorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt 1 (członek rodziny – osoba najbliższa w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6.06.1997r. – Kodeks karny), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.”** Dlatego należy pamiętać, że przemoc jest PRZESTĘPSTWEM ściganym przez prawo.

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy i dokonywać się przy pomocy różnych instrumentów:

FORMY PRZEMOCY DOMOWEJ

Formy przemocy	Katalog zachowań
Przemoc fizyczna	Wszelkie działania polegające na użyciu siły i prowadzące do nieprzypadkowych urazów, zranień, stłuczeń, złamań czy zasinień. Popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nie udzielanie koniecznej pomocy. Wandalizm- przemoc skierowana na przedmioty.
Przemoc psychiczna	Umyślne działanie wykorzystujące nie siłę fizyczną, lecz mechanizmy psychiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby u ofiary, obniżenie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych

	i nerwicowych. Wyśmiewanie poglądów religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb, itp.
Przemoc seksualna	Wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych kobiety, przymuszanie do oglądania pornografii, zmuszanie do prostytucji, gwałt, itp.
Przemoc ekonomiczna	Działania prowadzące do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy, realizowane między innymi w drodze niezaspokajania podstawowych materialnych potrzeb rodziny, odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, itp.
Zaniedbanie	Ciągłe niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych dziecka, osób niepełnosprawnych i innych.

Wszystkie te formy przemocy wzajemnie się uzupełniają i przenikają, a każda z nich powoduje określone szkody na zdrowiu fizycznym oraz psychicznym, wywołując cierpienie i krzywdy moralne u osób, które jej doznają.

Przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do badania. Agresja ze strony osób najbliższych, jeżeli nie mieści się w wyobrażeniu człowieka o tym, co normalne i słuszne, może być wstydliwie ukrywaną tajemnicą. Ponad jedna trzecia badanych (37%) zna przynajmniej jedną kobietę – ofiarę przemocy swojego partnera. Kobiety częściej ujawniają przemoc. Dwie piąte kobiet (41%) zna w swoim środowisku, co najmniej jedną kobietę bitą przez męża. Natomiast więcej niż jedna piąta (22%) zna przynajmniej kilka takich kobiet, a więc prawdopodobnie żyje w środowisku, gdzie przemoc jest normą. Prawie 70% sytuacji przemocy zachodzi w rodzinach, gdzie istnieje problem alkoholowy (H. D. Sasal „Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie – niebieskie karty” wyd. PARPA Warszawa 2005).

Stosowanie przemocy w konsekwencji prowadzi do niskiej samooceny, poczucia bezsilności i bezradności, ciągłego niepokoju, depresji, chorób związanych ze stresem. Szczególnie drastyczne skutki przemocy zauważa się u dzieci, gdyż krzywdzenie może zaburzyć ich funkcjonowanie we wszystkich dziedzinach życia.

Prawo ściga sprawców przestępstw przeciwko osobom bliskim za:

art. 207 § 1 k.k. – znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny – podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat (ścigane z urzędu)*.

art. 191 § 1 k.k. – kto stosuje przemoc wobec osoby lub groźbą bezprawną w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia – podlega karze pozbawienia wolności do lat 3 (ścigane z urzędu)*.

art. 197 § 1 k.k. – kto przemocą lub groźbą bezprawną lub postępowaniem doprowadza inną osobę do obcowania płciowego, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10 (ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego)**.

art. 209 § 1 k.k. – kto uporczywie uchyla się od wykonywania ciążącego na nim z mocy ustawy lub orzeczenia sądowego obowiązku opieki przez niełożenie na utrzymanie osoby najbliższej lub innej osoby i przez to naraża ją na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych – podlega karze pozbawienia wolności do lat 2 (ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego)**.

** ściganie z urzędu polega na tym, że prokurator i policja prowadzą postępowanie niezależnie od woli i zgody osoby pokrzywdzonej. Wycofanie skargi lub odmowa zeznań nie jest podstawą do umorzenia postępowania, jeśli istnieje uzasadnione przypuszczenie, że popełniono przestępstwo.*

*** ściganie na wniosek polega na tym, że bez wniosku osoby pokrzywdzonej postępowanie w danej sprawie nie może być wszczęte.*

Z uwagi na powyższe fakty konieczne jest podjęcie działań zmierzających w kierunku zapewnienia profesjonalnej pomocy interwencyjnej i terapeutycznej zarówno dla ofiar przemocy, jak i sprawców. Niezbędne wydają się także wszelkie akcje podnoszące edukację społeczną w zakresie wiedzy o zjawisku przemocy oraz sposobach radzenia sobie z tym problemem.

Należy bowiem pamiętać, że:

- **Każdy człowiek ma prawo do życia w środowisku rodzinnym wolnym od przemocy**
- **Każdy człowiek ma prawo czuć się bezpiecznie w swoim domu**
- **Każdy człowiek ma prawo do szacunku i godnego traktowania**
- **Każdy człowiek ma prawo do swobodnego wyrażania swojego zdania i współdecydowania o sprawach dotyczących jego i jego rodziny**
- **Każdy człowiek ma prawo mylić się i być niedoskonałym**
- **Każdy człowiek ma prawo szukać pomocy, gdy jego prawa są łamane**

III. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Paczków

Według danych z Komisariatu Policji w Paczkowie, dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie wynika, że w 2009 roku policjanci przeprowadzili 103 interwencji domowych, gdzie główną przyczyną zgłoszenia była awantura z mężem lub konkubentem - 99 przypadki i 4 przypadki, gdzie sprawcami przemocy były kobiety.

Wobec sprawców przemocy zastosowano następujące czynności:

- zatrzymanie - 46 przypadków (1 kobieta i 45 mężczyzn),
- wystosowanie wniosków o objęcie leczeniem odwykowym do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - 50 wniosków,
- poinformowanie organizacji pozarządowych o sprawcach przemocy – 50 powiadomień,
- wszczęcie postępowania przygotowawczego z art. 207kk – 2 postępowania,
- powiadomienia do specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy – 33 powiadomienia,
- powiadomienia Ośrodka Pomocy Społecznej – 32 powiadomienia.

Przypuszczalnie dane te jednak nie oddają w pełni obrazu przemocy na terenie Gminy Paczków. Zjawisko to bowiem jest bardzo trudne do rozpoznania, gdyż rodziny często wycofują się z procedury sporządzania „Niebieskiej Karty” lub zgłaszania oficjalnego doniesienia o popełnieniu przestępstwa znęcania się nad rodziną. Zastraszane przez sprawcę, często nie wierzą, iż ktokolwiek jest w stanie im pomóc, w związku z tym nie podejmują żadnych działań, które mogłyby zmienić ich życie. Interwencje policji, często okazują się sytuacjami, w których ofiara jest tak bardzo zdeterminowana, że decyduje się wezwać pomoc. Z informacji wynika, że

dramat rozgrywający się w czterech ścianach nie zawsze znajduje swój finał, poprzez wezwanie policji, a „ciemna” liczba wśród tych zjawisk jest ogromna, może znacznie większa niż wśród innych kategorii przestępstw.

Istotnym zjawiskiem jest fakt, że osoba zgłaszająca problem przemocy, potrzebuje pomocy częściej w postaci rozmowy np. z dzielnicowym, nie zawsze niezwłocznego ukarania sprawcy, licząc na poprawę sytuacji domowej. Rozmowa profilaktyczno - ostrzegawcza, wskazywanie na konsekwencje nie zawsze uzdrowi sytuację, nie leczy sprawcy, który często powraca do poprzednich zachowań.

Z analizy danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Paczkowie wynika, iż uwzględniając przyczyny, najczęstszym powodem udzielenia pomocy osobom i ich rodzinom było bezrobocie, ubóstwo oraz problemy alkoholowe. W tych środowiskach często występuje problem przemocy, mimo iż oficjalnie nie występuje jako powód trudnej sytuacji. W roku 2009 odnotowano 9 rodzin, które były objęte pomocą, w których powodem jej przyznania było zjawisko przemocy, natomiast w 81 rodzinach jako powód przyznania pomocy występował problem alkoholowy. Z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego objęto pomocą 94 rodziny. Głównym powodem korzystania z pomocy społecznej w 2009 roku było bezrobocie - 362 rodziny, niepełnosprawność - 86 rodzin, długotrwała lub ciężka choroba- 48 rodzin, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego – 6 rodzin.

Rodziny rzadko chcą rozmawiać o sytuacjach przemocowych występujących w ich domach. Kiedy pracownicy socjalni, mając sygnały o dysfunkcjach występujących w rodzinie pytają o przemoc – otrzymują odpowiedzi wymijające, a niekiedy ofiary przemocy wręcz bronią sprawców, tłumacząc, że było to zachowanie incydentalne, a właściwie to nic się nie stało. W przypadkach, gdzie jest podejrzenie występowania przemocy w rodzinie Ośrodek Pomocy Społecznej występuje do sądu z wnioskiem o wgląd w sytuację rodziny i ustalenie nadzoru kuratorskiego.

Pracownicy Socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej w Paczkowie realizując zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w różnych jej formach stale współpracują z Policją, Sądem, kuratorami sądowymi, pedagogami wszystkich placówek szkolnych, innymi instytucjami i sektorem pozarządowym oraz Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Współpraca dotyczy poradnictwa, interwencji i wzajemnego wsparcia oraz uzupełnienie podejmowanych działań, a także bieżącego monitorowania problemu w środowiskach przez pracowników socjalnych w rejonach opiekuńczych.

Na podstawie informacji otrzymanych ze szkół z terenu Gminy Paczków ustalono, że wśród dzieci i młodzieży najbardziej widoczną formą przemocy jest zaniedbywanie dzieci, przemoc psychiczna i fizyczna. Podstawową przyczyną takiego stanu rzeczy jest problem alkoholowy występujący w rodzinie, a także wyjazdy zarobkowe rodziców za granicę. Dzieci wówczas pozostają pod opieką dalszych krewnych lub starszego rodzeństwa, którzy nie za bardzo potrafią poradzić sobie z problemami wychowawczymi. W drastycznych sytuacjach szkoły występują do sądu o objęcie rodziny nadzorem kuratorskim lub o umieszczenie dzieci w placówkach opiekuńczych.

Na terenie gminy funkcjonuje Punkt Konsultacyjny gdzie terapeuta, psycholog, pedagog oraz pracownik ds. porad prawnych i członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych udzielają porad i wsparcia dla osób współzależniowanych i członków rodzin z problemem alkoholowym, bo w przeważającej części w tych środowiskach występuje przemoc (w różnych aspektach – fizyczna, psychiczna, zaniedbania), a sprawcy przemocy najczęściej wywodzą się z grona osób, które są zagrożone przemocą lub o takiej przemocy wiedzą. Dzieci z rodzin dotkniętych przemocą uczestniczą w zajęciach w świetlicach środowiskowych oraz mają zapewniony udział w zorganizowanych formach wypoczynku, także dożywianie w stołówkach.

IV. Założenia gminnego programu ochrony ofiar przemocy w rodzinie

Program opierać się będzie w głównej mierze na profilaktycznym przeciwdziałaniu, poprzez monitorowanie środowisk w bieżącej pracy socjalnej, wczesnym rozpoznaniu zagrożeń, zdiagnozowaniu przyczyn i ustaleniu planu zaradczego. Istotną rolą podejmowanych w Programie działań będą szeroko prowadzone kampanie informacyjne, programy edukacyjne, poradnictwo i doradztwo. Program zakłada także doskonalenie, poprzez szkolenia, kadr, przygotowanych do skutecznego zapobiegania i interwencji w razie kryzysu.

Te wszystkie elementy programu pomogą zmienić funkcjonujące nadal w świadomości wielu osób błędne wyobrażenie o skali zjawiska, jego skutkach

społecznych, przyczynach i potrzebie stanowczego przeciwstawiania się tego typu problemom. Zmiana mentalności społecznej wspomogłaby działania mające na celu powstrzymanie przemocy, zapewnienie bezpieczeństwa jej ofiarom, przełamanie obojętności wobec niej i pomoże w powszechnym napiętnowaniu tego zjawiska i jego sprawców. Ci ostatni objęci zostaną programami resocjalizacyjnymi, pomagającymi w leczeniu i w powrocie na łono społeczeństwa.

1. Najważniejsze jest bezpieczeństwo ofiary.
2. Za przemoc zawsze odpowiedzialny jest sprawca przemocy, bez względu na to, co zrobiła ofiara.
3. Nikt nie ma prawa stosować przemocy wobec drugiego człowieka.
4. Nie ma żadnego uzasadnienia ani usprawiedliwienia przemocy domowej.
5. Podstawowym zadaniem jest zatrzymanie przemocy, bez tego pomoc jest nieskuteczna.
6. Ofiara przemocy w rodzinie cierpi na skutek jednorazowego lub wielokrotnego urazu.
7. Zrozumiałe i dopuszczalne są wahania i niekonsekwencje w zachowaniu i decyzjach ofiary przemocy, bowiem jest to jeden z objawów doznanego urazu.

V. System przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Art. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie brzmi: „1. Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. Nr 175, poz.1362 z późn.zm.) lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. Nr 70, poz.473, z późn. zm.), chyba że przepisy niniejszej ustawy stanowią inaczej.

2. Do zadań własnych gminy należy w szczególności:

- 1) tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 3) opracowywanie i realizacja programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 4) prowadzenie gminnych ośrodków wsparcia”.

Głównym założeniem Programu jest stworzenie systemu zintegrowanych działań we współpracy ze wszystkimi podmiotami działającymi na terenie gminy w zakresie pomocy społecznej. Program będzie łączył zasoby kadrowe, rzeczowe, wiedzę, kompetencje umiejętności i doświadczenia takich podmiotów jak:

- Ośrodek Pomocy Społecznej Paczkowie,
- Komisariat Policji w Paczkowie,
- Straż Miejska w Paczkowie,
- Kuratorzy sądowi,
- placówki oświatowe w Gminie Paczków,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Paczkowie,
- Punkty Konsultacyjne przy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Świetlice Środowiskowe,
- Służba Zdrowia.

W sytuacjach wymagających interwencji kryzysowej koordynacją działań zajmować się będzie Zespół Interdyscyplinarny, w którym przedstawiciele podmiotów realizujących Program zdiagnozują sytuację rodziny wymagającej pomocy, ustalą plan działań i wyznaczają jego wykonawców.

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Paczków zostanie powołany przez Burmistrza Gminy Paczków.

W skład zespołu wejdą:

- Przewodniczący Zespołu – koordynator ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- przedstawiciel Urzędu Miejskiego w Paczkowie,
- Przedstawiciel Komisariatu Policji w Paczkowie,
- Przedstawiciel Ośrodka Pomocy Społecznej w Paczkowie,
- Przedstawiciel Gminnej Komisji Rozwiązywania problemów Alkoholowych,
- Przedstawiciel placówek oświatowych.

Praca Zespołu opierać się będzie na Regulaminie Zespołu Interdyscyplinarnego.

Gmina

Zagadnienia związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie weszły na stałe do katalogu działań podejmowanych przez gminę w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Paczkowie.

Jednym z zadań ujmowanych corocznie w Gminnym Programie jest zapewnienie dostępności pomocy terapeutycznej, psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

Dużą rolę udzielania pomocy rodzinom z problemem alkoholowym odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Jest nie tylko organem podejmującym czynności zmierzające do podjęcia odpowiedniej terapii przez klienta, ale przede wszystkim ma kontakt z klientem, który jest osobą będącą jednocześnie sprawcą przemocy wobec najbliższych.

Policja

Policja jest zobowiązana do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz do utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego. To właśnie policjanci najczęściej interweniują bezpośrednio w sytuacji przemocy. Do podstawowych zadań policji zawartych w art. 1 ust. 2 pkt. 1, 2, 3 Ustawy o policji, należą m.in.:

- ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra,
- inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnieniu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami pozarządowymi,
- wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców.

Policja jest jedyną instytucją, która może interweniować przez całą dobę, dlatego też interwencja taka powinna wprowadzić w rodzinie istotne zmiany, przede wszystkim ujawnienie przemocy, przerwanie izolacji rodziny, wyrównanie dysproporcji sił pomiędzy sprawcą, a ofiarą oraz umożliwienie ofiarom uzyskania ciągłego wsparcia przedstawicieli różnych służb. Ogromną rolę w walce z przemocą odgrywają dzielnicowi, którzy jako pierwsi mają kontakt z pokrzywdzonymi, przyjmują zawiadomienia o przestępstwie, pouczają o przysługujących ofierze prawach, informują o placówkach niosących pomoc pokrzywdzonym, tj. schroniskach, placówkach psychologiczno-pedagogicznych.

Prokuratura

Prokuratura jest organem państwowym powołanym w celu ścigania przestępstw. Wniosek o popełnieniu przestępstwa może zgłosić osoba

poszkodowana (ofiara przemocy), świadkowie takiego zdarzenia oraz każdy, kto podejrzewa, że przestępstwo zostało popełnione.

W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że popełniono przestępstwo prokuratura wspólnie z policją ma obowiązek:

- wszcząć postępowanie przygotowawcze mające na celu sprawdzenie czy faktycznie popełniono przestępstwo,
- wyjaśnienie okoliczności czynu,
- zebranie i zabezpieczenie dowodów,
- ujęcie sprawcy.
- w uzasadnionym przypadku zastosować środek zapobiegawczy wobec sprawcy przemocy w postaci:
 - a) dozoru policyjnego,
 - b) tymczasowego aresztowania.

W zależności od oceny zebranego materiału dowodowego postępowanie może zostać zakończyć się skierowaniem aktu oskarżenia do sądu, umorzeniem dochodzenia lub warunkowym umorzeniem.

Sąd Rodzinny i Opiekuńczy

Wydział w sądzie rejonowym powołany do rozstrzygania spraw dotyczących m.in. małżeństwa, rozwodów, władzy rodzicielskiej, opieki, ustalenia ojcostwa. Obowiązujące w Polsce regulacje prawne przewidują możliwość powiadamiania sądu rodzinnego (art. 572 KPC)

Pomoc społeczna

Celem działania pomocy społecznej jest umożliwienie osobom rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomocy społecznej udziela się w przypadku: ubóstwa, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Każda z tych sytuacji może sprzyjać występowaniu przemocy lub z niej wynikać. Pracownik socjalny w ramach swoich obowiązków powinien:

- przeprowadzić wywiad środowiskowy, umożliwiający diagnozę sytuacji,
- przygotować plan pomocy,
- udzielić pomocy finansowej, prawnej, psychologicznej,

- w przypadku stwierdzenia przemocy, skierować do odpowiednich instytucji zajmujących się przemocą, umieścić w schronisku oraz za zgodą osoby poszkodowanej zwrócić się do policji o pomoc.
- prowadzić „Niebieską Kartę”.

Służba zdrowia

Zadaniem służby zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta, a ponieważ przemoc często towarzyszą wyraźne uszkodzenia zdrowia somatycznego i zawsze występują uszkodzenia zdrowia psychicznego, dlatego też zjawisko przemocy w rodzinie kwalifikuje się do zakresu objętego świadczeniami zdrowotnymi. Zgodnie z ustawą o zawodzie lekarza ma on obowiązek poinformowania władz o określonych okolicznościach, czyli o podejrzeniu wystąpienia przestępstwa. Może również wydać zaświadczenie o odniesionych obrażeniach (obdukcja), podać informacje o możliwościach szukania pomocy.

VI. Cele i zadania

Cel główny:

„Tworzenie warunków zapewniających rodzinie i jej członkom bezpieczeństwo, prawo do zachowania i poszanowania godności i dóbr osobistych oraz rozwój funkcjonowanie w rodzinie wolnej od przemocy i agresji domowej.”

Cele szczegółowe:

1. Zapobieganie zjawiskom przemocy poprzez działania monitorujące, diagnozujące i uprzedzające występowanie istotnych problemów zagrażających bezpieczeństwu rodziny i jej członków.

ZADANIA	PARTNERZY
Zbieranie i analizowanie danych nt. zjawisk sprzyjających występowaniu przemocy w środowiskach, rejestracja faktów przemocy	OPS, Komisariat Policji, Straż Miejska, kuratorzy sądowi, pedagodzy szkolni i inni
Realizacja systemu „Niebieskiej karty”	Komisariat Policji, OPS
Diagnoza zjawisk i przyczyn występowania przemocy domowej, wytyczenie planu działań zaradczych dla środowisk zagrożonych aktami przemocy	OPS, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, pracownicy Punktu Konsultacyjnego
Udzielanie pomocy rzeczowej i organizacyjnej niezamożnym i niezaradnym życiowo rodzinom, pomoc w likwidacji potencjalnych przyczyn występowania	OPS, Punkt Konsultacyjny

przemocy – aktywizacja na rynku pracy, poradnictwo i doradztwo prawne, psychologiczne, terapia rodzinna - nabywanie umiejętności rozładowywania stresu, mediacji i komunikacji, budowania dobrych relacji	
Tworzenie urozmaiconej oferty zajęć pozalekcyjnych, zajęć wyrównawczych dla mniej zdolnych uczniów, uczenie umiejętności radzenia sobie ze stresem, łagodzenia konfliktów, komunikacji, mediacji i budowania dobrych relacji rówieśniczych	Urząd Miejski, placówki oświatowe, świetlice środowiskowe

2. Zapewnienie ofiarom przemocy bezpieczeństwa i ochrony izolującej od sprawców, pomocy socjalnej i terapeutycznej oraz wdrożenie programów korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców.

ZADANIA	PARTNERZY
Wdrożenie planu szybkiej interwencji kryzysowej w sytuacjach zaistnienia aktów przemocy w rodzinie, opracowanie planu działań, wdrożenie procedur	Zespół Interdyscyplinarny, OPS, Policja, Sąd, Kuratorzy, placówki służby zdrowia
Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej oraz wsparcia osobom dotkniętym przemocą – poradnictwo psychologiczne, prawne, socjalne, rodzinne, aktywizacja zawodowa wspomagająca usamodzielnienie się finansowe,	OPS, Punkt Konsultacyjny
Umieszczanie osób i rodzin dotkniętych przemocą w bezpiecznym schronieniu dającym poczucie izolacji przed agresywnością sprawcy, pomoc prawna w działaniach separujących ofiary od sprawców przemocy,	OPS, Policja, Sąd, kuratorzy
Wdrożenie terapeutycznych programów korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy	OPS, Sąd, specjalistyczne placówki służby zdrowia

3. Wzmocnienie otoczenia edukacyjno- informacyjnego propagującego w społeczności lokalnej świadome postawy negujące i przeciwstawiające się zjawiskom przemocy w rodzinie.

ZADANIA	PARTNERZY
Prowadzenie profesjonalnych szkoleń o skutecznych metodach zapobiegania i powstrzymywania przemocy domowej dla kadry placówek działających w otoczeniu zagrożonych środowisk	OPS, placówki oświatowe, Policja, kuratorzy, GKRPA
Realizacja projektów edukacyjno – informacyjnych dla dorosłych i dzieci	Punkt Konsultacyjny, placówki oświatowe, GKRPA, organizacje

w zakresie występowania, zapobiegania i ochrony przed zjawiskiem przemocy domowej	pozarządowe
Organizowanie kampanii informacyjnych, uwrażliwianie społeczności lokalnej na problem przemocy , zwiększanie dla dorosłych dostępności do poradnictwa, wiedzy i informacji nt nieagresywnych sposobów rozwiązywania konfliktów, realizowanie programów edukacyjnych nt. prawidłowych reakcji wobec zjawiska przemocy rówieśniczej	Urząd Miejski, OPS, placówki oświatowe

VII. Adresaci programu

- Ofiary przemocy
- Rodzice i opiekunowie krzywdzonych dzieci
- Rodziny i osoby dotknięte zjawiskiem przemocy
- Przedstawiciele instytucji i służb pracujących z osobami i rodzicami dotkniętymi przemocą (pedagodzy, psychologzy, nauczyciele, pracownicy socjalni, policjanci, wychowawcy, terapeuci, kuratorzy społeczni, pracownicy służby zdrowia)
- Przedstawiciele władz lokalnych (radni, sołtysi)

VIII. Spodziewane efekty

1. Zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie
2. Zmniejszenie poczucia bezradności ofiar przemocy w rodzinie
3. Zwiększenie wiedzy instytucji zajmujących się przemocą w rodzinie na temat zjawiska przemocy– diagnoza rzeczywistego rozmiaru zjawiska przemocy na terenie gminy Paczków
4. Zwiększenie skuteczności i dostępności instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie
5. Zwiększenie liczby osób profesjonalnie zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz pomagającym ofiarom przemocy
6. Pogłębienie wiedzy społecznej o zjawisku przemocy w rodzinie i sposobach radzenia sobie z tym problemem
7. Zmiana postaw społecznych wobec przemocy w rodzinie

IX. Zasady finansowania

Źródła finansowania

Głównym źródłem finansowania zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie będą środki pochodzące z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi nakłada na gminę obowiązek podejmowania zadań służących ochronie przed przemocą, w oparciu o środki uzyskane z zezwoleń na sprzedaż alkoholu.

X. Monitoring i ewaluacja

Burmistrz Gminy Paczków sprawuje na bieżąco nadzór nad realizacją Programu i podejmuje niezbędne działania zmierzające do osiągnięcia celów wyznaczonych w programie.

Realizacją Programu i jego procedur zajmie się Zespół Interdyscyplinarny. Poszczególne działania i procedury podlegać będą monitoringowi, mającemu na celu stałą poprawę efektywności i szybkości reakcji na zaistniałe przypadki przemocy. Corocznie program poddany zostanie ewaluacji dokonywanej na podstawie analizy materiałów sprawozdawczych. W ewaluacji poddane ocenie zostaną rezultaty uzyskane w wyniku porównania z następującymi wskaźnikami:

- liczba rodzin zarejestrowanych i zdiagnozowanych, jako środowiska zagrożone występowaniem zjawisk przemocy, w stosunku do ubiegłego roku,
- liczba wdrożeń „Niebieskiej Karty”,
- liczba rodzin, którym udzielono pomocy,
- główne przyczyny występowania przemocy,
- liczba rodzin i osób objętych terapią,
- liczba zarejestrowanych zjawisk przemocy,
- liczba interwencji kryzysowych, w tym liczba osób, którym udzielono zastępczego schronienia i innych form pomocy,
- liczba sprawców objętych programami korekcyjnymi,
- liczba szkoleń dla kadry służb pomocy społecznej innych podmiotów – realizatorów Programu,
- liczba wdrożonych programów edukacyjnych,

- liczba kampanii informacyjnych w środowisku lokalnym.